

Остання дата оновлення 19 July 2021

Українська Православна Церква (УПЦ МП) у канонічній єдності з Московським Патріархатом

Релігійна інституція

Усі актори • Україна

Релігійна організація "[Українська Православна Церква](#)", предстоятель Онуфрій (Орест Березовський), митрополит Київський і всієї України.

Офіційна позиція / функції щодо конфлікту

Українська Православна Церква в канонічній єдності з Московським Патріархатом (Російська Православна Церква) досі є найбільшою релігійною організацією в Україні, об'єднуючи від 11 до 12 тисяч парафій згідно з реєстрацією (детальніше читайте [тут](#) і [тут](#)). Її особливість у збереженні парафій на території Кримського півострова і на непідконтрольних Україні територіях Донецької та Луганської області, що дозволяє зберігати контакт з віруючими з різними політичними позиціями. Офіційна позиція церкви залишається публічно нейтральною, підкреслюється позиція «миру» і «духовної організації», яка повинна знаходитися над конфліктом. Офіційна позиція звучить як «підтримка територіальної цілісності України і церкви поза політикою», а в заявах митрополита Онуфрія максимально нейтральною ([хоча в одному з інтерв'ю раніше він називав війну «громадянською» і «братовбивчою»](#)). Найчастіше його позиція залишається

двозначною, хоча іноді звучать «ноти протесту», як [відмова встати під час хвилини мовчання пам'яті загиблих українських військових у парламенті, пояснюючи це тим, що «потрібно терміново припинити війну»](#). Така публічна риторика церкви викликає регулярну критику (за відсутність розуміння характеру конфлікту та активних дій, прояви сепаратизму), а також нерозуміння, чому відсутня заява до патріарха Кирила про припинення війни. [При цьому, в період початку конфлікту, особливо в Криму, звучали благословення українським військовим «захищати Батьківщину від російських військових», де йдеться про оборонний характер протистояння](#). Більше того, сильний вплив має риторика і публічний дискурс Патріарха Московського Кирила, чиєю місією була побудова духовно-геополітичної концепції «Руського миру» – моделі соціокультурної спільноти, яка стоїть вище державних кордонів і котра заснована на базі традиційних російських цінностей «православної духовності». РПЦ легітимізувала приналежність України до ядра сфери впливу Російської Федерації. [Сам Кирило в 2014 році заявляв, що в Україні відбувається «братовбивча громадянська війна» і просив «захисту православних християн сходу України, які в обстановці насильства, що посилюється з боку греко-католиків і розкольників, живуть у щоденному страху за себе і своїх близьких» у Патріарха Варфоломія](#).

Важливим елементом є «православні громадські організації», якими прямо чи непрямо керує РПЦ або з якими співпрацює проросійське крило УПЦ (МП). Частина цих організацій діяли в Україні теж у рамках «Політики співвітчизників», одним із головних кураторів в Україні були депутати ВСУ Партії Регіонів. Приклади: «Союз православних громадян України», «Єдина Батьківщина» (СПГУ), Союз православних братств України (СПБУ), Православне братство св. Олександра Невського, Всеукраїнське громадське об'єднання «Православний вибір».

[На території Криму](#) і ОРДЛО церква зберігає зв'язок з місцевою владою, тому що не підпадає під заборону як «сектантська організація», продовжуючи діяти офіційно. При цьому, [з української сторони деяким служителям висунуті підозри в антиукраїнській діяльності](#), продажу зброї, а також допомоги терористичним організаціям (детальніше читайте [тут](#) і [тут](#)). Такі нечисленні документи значно підігривають мову ненависті і звинувачення в «проросійській» позиції та співпраці з «церквою окупанта».

Інтереси в регіоні конфлікту

Головним інтересом церкви в регіоні конфлікту є збереження і примноження впливу через розширення мережі парафій і залучення нових віруючих. Для ієрархів на різних рівнях важливо зберегти контакти з місцевою владою, що може призводити до додаткових благ і доступу до ресурсів на місцях як на підконтрольній, так і непідконтрольній території.

З огляду на різні політичні погляди і групи впливу всередині самої УПЦ (МП), фактично неможливо виділити єдину лінію розвитку. Нейтральна і чернеча позиція митрополита Онуфрія не відображає протистояння серед священників, які часто залежать від позиції єпархіального (регіонального) єпископа. Раніше проросійське крило церкви знаходило всіляку ресурсну і впливову підтримку, як, наприклад, з боку представників Партії регіонів і пізніше – президента України Віктора Януковича у вигляді виділення землі, вирішення юридичних питань, доступ до різних установ тощо. Групи впливу змінилися з часу отримання Томосу, так як група відкрито проукраїнських священників перейшла до ПЦУ, але

різні настрої всередині зберігаються.

У цілому, УПЦ (МП) намагається максимально утриматися на позиції соціального і політичного нейтралітету, йдучи з публічного простору, щоб зберегти свої позиції «до кращих часів». Мова ненависті і переслідування ЗМІ, з одного боку, впливають на настрої віруючих, а з іншого допомагають зміцнити їх соціальні зв'язки шляхом згуртування за часів кризи.

Дії щодо конфлікту

Церква продовжує активну гуманітарну місію в зоні лінії розмежування і в регіонах своєї присутності, в тому числі і в ОРДЛО. Іноді цю допомогу пов'язують із пропагандою «Руського миру», проте [такий випадок був зафіксований тільки спочатку конфлікту через роздачу російських підручників](#) і проповідей з боку служителів. Інші частини проповідей і можливої пропаганди поки що не мають документальних підтверджень або розслідувань.

[В УПЦ \(МП\) продовжує діяти Синодальне управління у справах капеланства](#), проте мало хто з військових капеланів зараз діє неофіційно після конфлікту і [виходу зі складу Ради духовних наставників при Міноборони України](#), а також [після уявної заборони присутності в частинах Нацгвардії, хоча і з уточненням, що в доступі до військової частини можуть відмовити представнику церкви, чий центр знаходиться в країні-агресорі \(маючи на увазі РПЦ\)](#).

Вище керівництво церкви бере участь у складі Всеукраїнської Ради церков і релігійних організацій, [підтримавши загальну стратегію побудови миру](#), а також [заклики до Володимира Путіна про звільнення в'язнів совісті і політв'язнів, підтримання мирних ініціатив президента в 2014 році, заяву про підтримку в допомозі захисту держави](#) та інші.

Однією зі спроб втягнути УПЦ (МП) в активну миротворчу діяльність була [заява Сергія Сивоха на посаді секретаря РНБО про роль посередника церкви](#) в переговорах із ОРДЛО, але подібна пропозиція викликала публічне засудження і не перейшла в практичне виконання.